

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТРЕНІНГ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ»

за освітньо-професійними програмами «Екстремальна та кризова психологія»
вибірковий освітній компонент
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 053 «Психологія»

Рекомендовано кафедрою
соціально-гуманітарних дисциплін
на 2025-2026 навчальний рік
Протокол від 25.08.2025 №1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Тренінг професійної адаптації»

2025 рік

Анотація

Навчальна дисципліна «Тренінг професійної адаптації» для підготовки здобувачів за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти ОПП «Екстремальна та кризова психологія» спеціальністю 053 «Психологія» у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» має на меті сформувати у здобувачів вищої освіти уміння та навички у сфері міжособистісної, фахової комунікації; сприяти розвитку комунікативного потенціалу і потреби особистості у спілкуванні, навичок інтерпретації невербальної поведінки, вмінь ефективного спілкування і слухання, взаємодії у професійному спілкуванні, ефективному вирішенню конфліктних ситуацій, досягнення консенсусу у комунікативних процесах; організацію зв'язків з громадськістю та ЗМІ.

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Тренінг професійної адаптації» спрямовані на даний курс передбачає теоретичне і практичне оволодіння слухачами системою знань про основи професійної адаптації та процедурами нормалізації психологічного стану під впливом виконання посадових інструкцій та комунікації із клієнтами, а також процедурами профілактики можливих кризових реакцій на оточуюче середовище.

Курс передбачає розглянути та засвоїти основні психологічні поняття, що сприятимуть високому рівню професійної компетентності в службовій діяльності. Набуті знання також формують особистість майбутнього професіонала.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Гонтаренко Людмила Олександрівна, доцент кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін навчально-наукового інституту цивільного захисту, кандидат психологічних наук, доцент
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет 243
E-mail	hontarenko_liudmyla@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	- соціально-психологічна робота; - соціальна психологія; - психологія професійної діяльності; - історія становлення соціальної роботи. - теорія і методика професійної освіти
Професійні здібності	- професійні знання і значний досвід роботи в студентських аудиторіях в процесі вивчення психологічних дисциплін; - професійні знання і значний досвід практичних навичок психолога; - організаційні та комунікативні якості; навички навчання та викладання; навички організації освітнього процесу та наукової діяльності.

Наукова діяльність за освітнім компонентом	Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=Dm03aqAAAAAJ ORCID: 0000-0001-6993-5494 SCOPUS: 57976645300 Webofscience: ITT-9974-2023
--	--

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно із затвердженим розкладом.

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру згідно з розкладом з 14.00 до 15.00 в кабінетах № 243, 245. У разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни

Спрямована на формування уявлення про професійну адаптацію та її складові в різних психологічних концепціях, особливості надання допомоги молодим спеціалістам в процесі включення у професійну спільноту. Отримані знання допомагають розвинути практичні вміння, що забезпечують кваліфіковане виконання своїх професійних обов'язків, психологічну та особистісну готовність до виконання професійних обов'язків в психологічній діяльності. Ознайомити з виявленням і опрацюванням особистісних проблем майбутніх психологів, корекції різних сфер особистості для її гармонізації та адаптації до професійної діяльності.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	очна (денна)
Статус дисципліни	Професійна вибіркова
Рік підготовки	2-й
Семестр	4-й
Обсяг дисципліни:	
в кредитах ЄКТС	4
кількість модулів	1
загальна кількість годин	120
Розподіл часу за навчальним планом:	
лекції (годин)	-
семінарські, практичні (годин)	40
самостійна робота (годин)	80
підсумковий контроль	дифзалік

Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: «Соціальна психологія», «Психологія праці та організаційна психологія», «Міжособистісна комунікація», «Ігротехнічні методи в психології»

Постреквізити: компетентності здобуті під час вивчення навчальної дисципліни необхідні для професійної підготовки здобувачів за усіма компонентами освітньої програми.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійної програми програми «Екстремальна та кризова психологія» для підготовки здобувачів освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	Абревіатура
Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.	ПР10
Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.	ПР11

~ формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності	Абревіатура
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ЗК1
Здатність приймати обґрунтовані рішення.	ЗК6
Очікувальні компетентності з дисципліни	
Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).	СК3
Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.	СК9

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

Змістовний модуль 1. Професійне самовизначення психолога

Тема 1.1. Сутність професійної діяльності психолога.

Сутність професійного самовизначення психолога. Поняття про професію, спеціальність, посаду. Типи самовизначення психолога. Проблема надійності професійної діяльності.

Література: [Баз.: 1, 3-5, 6. Інфор ресурс.: 2-6, 9, 10].

Тема 1.2. Етичні регулятори діяльності практичного психолога.

Основні етичні принципи в роботі психолога. Міфи про психологію та психологів. Рольові ігри для формування навичок використання етичного кодексу в професійній комунікації.

Література: [Баз.: 1, 2, 4, 5. Інфор ресурс.: 1- 10].

Тема 1.3. Основні стадії та етапи професійного становлення психолога. Професійна підготовка як фактор професійної адаптації. Сутність і структура професійної адаптації. Об'єктивні і суб'єктивні фактори адаптації. Види і стадії адаптації. Типові помилки в поведінці психолога на початковому етапі адаптації. Індивідуальний стиль професійної діяльності психолога. Сутність кризи в професійному становленні психолога. Формулювання та аналіз гіпотетичних проблем в процесі професійного становлення.

Література: [Баз.: 1-4, 5, 6. Інфор ресурс.: 2-5, 7- 10].

Тема 1.4. Форми та методи діяльності психолога-практика.

Визначення та основні задачі психопрофілактичної роботи. Психогігієна в роботі психолога. Основи психологічної діагностики. Психологічна корекція в роботі психолога-практика. Задачі психологічного консультування. Сутність та основні задачі психотерапії.

Література: [Баз.: 1, 2, 6. Інфор ресурс.: 1-4, 8- 10].

Тема 1.5. Групова та індивідуальна форми психологічної роботи.

Психологічний тренінг як метод практичної психології. Проективні методи дослідження як діагностичний та корекційний інструментарій.

Література: [Баз.: 1, 3-5, 6. Інфор ресурс.: 2-6, 9, 10].

Контрольна робота за модулем 1

Модуль 2.

Формування професійної та особистісної готовності психолога до діяльності

Тема 2.1. Вимоги до професіонала та професійної діяльності психолога на сучасному ринку праці. Поняття про структуру особистості психолога. Найважливіші вимоги до особистості практичного психолога. Стимули і мотивуючі критерії в професійній діяльності. Поняття професійної придатності. Професійно-значущі якості.

Література: [Баз.: 1-3, 5. Інфор ресурс.: 2, 4, 5, 9, 10].

Тема 2.2. Самооцінка, самоаналіз і вирішення проблеми готовності до професійної діяльності. Формування самооцінки психолога. Я реальне та Я-ідеальне в структурі особистості психолога. Ситуаційний і особистісний ризик у роботі психолога. Управління особистісними переконаннями. Робота з «субособистостями».

Література: [Баз.: 1, 2, 6. Інфор ресурс.: : 4, 7, 9, 10].

Тема 2.3. Невербальна комунікація як складова ефективної діяльності психолога.

Техніки встановлення і підтримання емоційного контакту із співрозмовником. Психологічна спостережливість. Техніки активного (рефлексивного) слухання. Техніки розвитку думок. Техніки аргументації і контраргументації.

Література: [Баз.: 1- 6. Інфор ресурс.: 3-6, 9].

Тема 2.4. Проблеми професійної адаптації психолога. Адаптивність людини і типологія індивідуальності. Технології впевненої поведінки у веденні консультацій. Методи поліпшення адаптації та підвищення результативності. Проблема відповідальності в процесі психологічного консультування. Способи відновлення стану внутрішнього комфорту. Характеристика життєвого шляху особистості психолога. Самовдосконалення як аспект самореалізації. Формування іміджу психолога як умова адаптації. Визначення поняття іміджу.

Література: [Баз.: 1, 3-5, 6. Інфор ресурс.: 2-6, 10].

Тема 2.5. Значення самоорганізації в навчально-професійній діяльності психолога. Планування робочого часу, планування відпочинку, індивідуальні біологічні ритми психолога. Визначення життєвого призначення, постановка цілей, грамотне планування і послідовне виконання заданих дій як критерії успішної професійної адаптації особистості. Основи корекції емоційно-вольової сфери психолога.

Література: [Баз.: 1-4, 5, 6. Інформ рес: 4, 8, 9, 10].
Контрольна робота за модулем 2.
Диференційний залік.

Розподіл дисциплін у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять

Назви змістових модулів і тем	Очна (денна) форма				
	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
лекції		семінари (практичні) заняття	самостійна робота	поточний контроль	
Змістовий модуль 1. Професійне самовизначення психолога					
Тема 1.1. Сутність професійної діяльності психолога, етичний кодекс психолога.	10	-	4	6	опитування, завдання, інд робота
Тема 1.2. Етичні регулятори діяльності практичного психолога	10	-	4	6	опитування, завдання, інд робота
Тема 1.3. Основні стадії та етапи професійного становлення психолога	10	-	4	6	опитування, завдання, інд робота
Тема 1.4. Форми та методи діяльності психолога-практика	10	-	4	6	опитування, завдання, інд робота
Тема 1.5. Проективні методи дослідження як діагностичний та корекційний інструментарій.	10		2	8	опитування, завдання, інд робота
Модульна контрольна робота 1.	10	-	2	8	опитування, завдання, інд робота
Всього за 1 модуль	60		20	40	
Змістовий модуль 2. Формування професійної та особистісної готовності психолога до діяльності.					
Тема 2.1. Вимоги до професіонала та професійної діяльності психолога на сучасному ринку праці.	10	-	4	6	опитування, завдання, інд робота
Тема 2.2. Самооцінка, самоаналіз і вирішення проблеми готовності до професійної діяльності.	10	-	4	6	опитування, завдання, інд робота
Тема 2.3. Невербальна комунікація як складова ефективної діяльності психолога.	10	-	4	6	опитування, завдання, інд робота
Тема 2.4 Проблеми професійної адаптації психолога	10	-	4	6	опитування, завдання, інд робота

					робота
Тема 2.5. Значення самоорганізації в навчально-професійній діяльності психолога.	10	-	2	8	опитування, завдання, індивідуальна робота
Модульна контрольна робота 2 Диференційний залік	10		2	8	Індивідуальна робота
Всього за 2 модуль	60		20	40	
ВСЬОГО	120	-	40	80	2

Орієнтовна тематика індивідуальних та самостійних завдань (самостійна робота)

Індивідуальні завдання можуть виконуватись здобувачами як під час практичних занять, так і під час самостійної роботи. Формами виконання індивідуальних завдань є: написання рефератів, есе, дайджесту, аналітичного огляду, аналізу практичних та проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень (тези доповідей та участь у науково-практичних конференціях) тощо.

Детальний опис форм, вимоги до виконання та критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів викладені у методичних вказівках для самостійного вивчення дисципліни «Тренінг професійної адаптації».

1. Поняття «клієнта». Потенційні клієнти.
2. Процес подолання складних життєвих обставин.
3. Орієнтація на потреби клієнта.
4. Особливості підходів щодо розв'язання проблем людей похилого віку.
5. Молодь та діти – як клієнти тренінгу.
6. Характеристика підходів до особистості клієнта.
7. Місце тренінгу у професійній діяльності.
8. Сутність і основні характеристики тренінгу.
9. Складові консультативного процесу.
10. Адаптація клієнта. Вплив адаптації на соціалізацію клієнта.
11. Роль консультування у регулюванні адаптивних процесів.
12. Типологія клієнтів, які звертаються за консультативною допомогою.
13. Принципи дотримання інтересів клієнта.
14. Соціологічно-орієнтовані теорії надання допомоги.
15. Психологічні теорії надання допомоги.
16. Комплексні теорії надання допомоги.
17. Особливості професійного спілкування

18. Комунікативний потенціал психолога.
19. Зміст, мета професійного спілкування.
20. Значення невербального спілкування.
21. Сутність і особливості взаємодії консультанта і клієнта.
22. Бар'єри спілкування в процесі взаємодії консультанта і клієнта.
23. Види взаємодії консультанта і клієнта.
24. Експертна оцінка проблеми клієнта.
25. Встановлення контакту.
26. Техніка міжособистісної ефективної взаємодії.
27. Емпатія до клієнта, її рівні і види.
28. Моделі комунікації з клієнтом.
29. Стратегія взаємодії з клієнтом.
30. Засоби, функції професійного спілкування

Детальний опис форм, вимоги до виконання та критерії оцінювання індивідуальних завдань здобувачів викладені у методичних вказівках для індивідуальної роботи дисципліни «Тренінг професійної адаптації».

1. Принципи міжособової взаємодії консультанта і клієнта.
2. Класифікація потреб і проблем клієнта.
3. Основи професійного спілкування. Причини виникнення помилок при спілкуванні
4. Аспекти спілкування з клієнтами у соціальному консультування.
5. Історія служб (вітчизняних та зарубіжних) консультативної допомоги.
6. Форми і види консультативної допомоги.
7. Підготовка до консультування.
8. Етапи консультування.
9. Структура консультативної бесіди.
10. Правила проведення консультативної бесіди.
11. Принцип дотримання інтересів клієнта та поваги його особистості.
12. Техніки і прийоми на початку, у середині, наприкінці соціального консультування.
13. Особливості завершення контакту.
14. Прийоми до ефективного проведення інтерв'ю.
15. Суть соціально-психологічного консультування
16. Модель психосоціального консультування.
17. Методи і форми консультування сім'ї.

18. Врахування особливостей розвитку сім'ї у соціальному консультуванні.
19. Консультування проблемних сімей.
20. Моделі консультування сімей.
21. Професіональні помилки консультантів.
22. Вплив професіональної діяльності на особистість консультанта. «Ефект вигорання».
23. Система цінностей консультанта. Модель ефективного консультанта.
24. Зовнішні та вікові вимоги до консультанта.
25. Застосування допоміжних методичних засобів у консультування.
26. Організація індивідуальної роботи консультанта.
27. Планування та ведення документації у консультування.
28. Ефективність консультування.
29. Причини недостатньої результативності консультування.
30. Взаємовідносини консультанта і клієнта.

Форми та методи навчання і викладання

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

- *методи навчання за джерелами набуття знань*: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження); практичні методи навчання (практична робота);

- *методи навчання за характером логіки пізнання*: аналітичний; синтетичний;

- *методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається*: проблемний виклад; частково-пошуковий;

- *інноваційні методи навчання*: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи;

- *самостійна робота, а саме* використання набутих знань при розв'язанні програмних завдань

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: дві модульні контрольні роботи, залік, доповіді на практичні

заняття, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, аналітичні звіти, реферати, есе, презентація власних досліджень (тези доповідей), індивідуальні та групові завдання.

Критерії оцінювання

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, підготовки доповідей, вирішення практичних ситуацій, модульної контрольної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційованого заліку.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Вид навчальної роботи		Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна кількість балів
I. Поточний контроль				
Модуль 1	практичні заняття	10	2	20
	модульна контрольна робота 1	1	20	20
Разом за модуль 1				40
Модуль 2	практичні заняття	10	2	20
	модульна контрольна робота 2	1	20	20
Разом за модуль 2				40
Разом за поточний контроль				80
Індивідуальна робота або диференційний залік				20
Підсумковий контроль				
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Поточний контроль

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті для очної форми навчання:

2 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни. Граматично і стилістично без помилок оформлений звіт;

1 бала – завдання виконане частково, у звіті допущені помилки.

0 балів – завдання не виконане або у звіті допущені значні помилки.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Модульний контроль: нарахування балів за виконання модульної контрольної роботи 1 та модульної контрольної роботи 2.

18-20 балів – дані відповіді на три питання з дотриманням всіх вимог до виконання;

14-17 балів – дані відповіді на два питання та виконане і практичне завдання із незначними порушеннями;

11-13 бали – вірно данні відповіді на теоретичні запитання з дотриманням всіх вимог до виконання;

8-10 бали – відповіді дані частково із помилками;

4-7 бали – дано відповідь поверхнево, що відображує тільки уявлення про знання.

1-3 бали – дано поверхнево відповідь на одне питання;

0 балів – відповідь відсутня.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього семінарського заняття в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з трьох питань. Відповіді на поставленні питання слухачів повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки

Оцінювання **індивідуальних завдань** для очного відділення

(самостійна робота) здійснюється на семінарських заняттях за шкалою від 0 до 10 балів.

Критерії оцінювання залежать від форми виконання завдання. Наприклад (оцінювання есе, дайджесту, реферату):

10 балів – отримують здобувачі, які можуть виокремити з різних джерел основні положення, структурно об'єднати їх, коротко проаналізувати кожне з них та зробити ґрунтовні узагальнюючі висновки.

6-9 балів – отримують здобувачі, які в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерел, частково здійснили їхній аналіз, але не зробили узагальнюючих висновків.

2-5 балів – отримують здобувачі, які фрагментарно виокремили основні положення кожного з джерел, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків.

0-1 бал – отримують здобувачі, які не виконали завдання або у роботі яких виявлено факти академічної не доброчесності.

Додатковий 1 бал здобувачі вищої освіти можуть отримати за активність на практичному занятті.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінювання результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі диференційованого заліку.

Кожен варіант підсумкового контролю складається з двох теоретичних питань та практичного завдання. Відповіді на поставленні завдання здобувачів повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію щодо них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів на підсумковому контролі у формі заліку або додаванням балів за індивідуальну роботу (оцінюється від 0 до 20 балів для здобувачів освіти денної форми навчання):

18-20 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичного питання;

15-17 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичного питання. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої аргументації;

12-16 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичного питання. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

8-11 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

1-7 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичного питання та практичних завдань.

Перелік питань для підготовки до модульних контрольних робіт:

Модуль 1

1. Типи психологічних знань.
2. Психогігієна у роботі психолога.
3. Роль психолога в діяльності ДПО.
4. Основні сфери діяльності практичного психолога.
5. Психологія як професія.
6. Поняття про професію, спеціальність та посаду.
7. Поняття про предмет психології.
8. Основних типи самовизначення та їх відмінності.
9. Відмінності наукової від побутової психології
10. Принципові відмінності психолога – професіонала від психолога – любителя.
11. Становлення професійної психології.
12. Основні передумови становлення професійної психології.
13. Поняття про предмет практичної психології.
14. Предмет і об'єкт психології як науки.
15. Психологія як наука.
16. Місце психології у системі наук.
17. Основні напрямки розвитку зарубіжної психології ХХ століття
18. Загальна характеристика психоаналізу.
19. Сутність екзистенціально - гуманістичної психології.
20. Основні галузі сучасної психології.
21. Загальна характеристика галузей психології.
22. Основні напрямки розвитку вітчизняної психології.
23. Сутність культурно-історичної теорії Л.С. Виготського.

Модуль 2

1. Проблема оцінки ефективності роботи практичного психолога.
2. Найважливіші вимоги до особистості практичного психолога.
3. Професійно значущі риси психолога.
4. Психологічне здоров'я як базова категорія професійної діяльності психолога.
5. Основні задачі психологічної служби в сфері бізнесу і реклами.
6. Орієнтири професійного і особистісного розвитку психолога.
7. Проблеми розвитку психолога - професіонала.
8. Професійна відповідальність психолога.
9. Головний етичний орієнтир у роботі психолога
10. Психологічні організації, видання в Україні, Росії та інших країнах.
11. Психологія роботи у сфері цивільного захисту.
12. Поняття про психологічний захист.
13. Етапи професійного розвитку психологів
14. Напрямки діяльності психологічної служби в ДПО.
15. Основи екстремальної психології.
16. Екстремальна підготовка та екстремальна підготовленість.
17. Сутність психології здоров'я.
18. Наукове та ненаукове психологічне знання
19. Міфи про психологію та психологів
20. Сутність психології як професійної діяльності
21. Форми та методи діяльності практичного психолога
22. Психологічний тренінг як метод практичної психології
23. Психологія здоров'я у роботі психолога
24. Загальнолюдські цінності у роботі психолога
25. Значення кризи у розвитку психолога.

Питання для дифзаліку

1. Діяльнісний підхід в психології.
2. Сутність роботи психолога – дослідника.
3. Психолог як експериментатор.
4. Основні етичні принципи у роботі психолога.
5. Етичний кодекс психолога.
6. Поняття про філогенез та онтогенез психіки.
7. Психологічна підтримка розвитку як професійно-психологічна діяльність.

8. Соціально-психологічні явища як предмет професійної діяльності.
9. Три рівня задач практичної психології (за Вачковим).
10. Сутність біхевіоризму.
11. Структура наукової та ненаукової психології.
12. Основні поняття психології професійної діяльності.
13. Психологічний супровід як професійно-психологічна діяльність.
14. Поняття про гештальтпсихологію.
15. Сутність трансперсональної психології.
16. Основні задачі практичної психології освіти.
17. Основні напрямки практичної психології
18. Визначення та основні задачі психопрофілактичної роботи.
19. Основи психологічної діагностики.
20. Психологічна корекція в роботі психолога-практика.
21. Особливості групової та індивідуальної форм роботи практичного психолога.
22. Основні задачі психотерапії в діяльності практичного психолога.
23. Сутність групової психотерапії.
24. Основна мета і задачі психологічного консультування.
25. Психологічний тренінг як напрямок практичної психології.
26. Основні принципи і правила психологічної допомоги сім'ї.
27. Основні задачі психологічної служби в сфері менеджменту.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися, до заняття не допускаються).
3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.
4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.
5. Здобувачі повинні діяти відповідно до політики НУЦЗ України щодо академічної доброчесності.

6. Викладач буде вдячний, якщо здобувач надасть відгук щодо якості навчання та висловіть свої пропозиції з покращення змісту курсу та форм роботи.

7. Інклюзивність навчання - система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципі недискримінації, врахуванні багатоманітностей людини, ефективному залученні та включенні до освітнього процесу всіх його учасників.

8. Дати, коли фіксується виконання або невиконання студентом навчального плану, визначаються графіками сесії.

9. Студентові, який має невідпрацьовані незадовільні оцінки чи пропущені заняття, семестрова середня арифметична оцінка за результатами поточного контролю, виставляється після їх відпрацювання.

10. При модульному контролі оцінці підлягають: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів; самостійне опрацювання тем.

11. Контрольне завдання виконується кожним студентом індивідуально. Самостійність виконання студентом свого завдання та дотримання встановленого порядку проведення контрольного заходу контролюється викладачем.

12. Перескладання позитивних модулів не допускається. Перескладання негативних результатів поточного модульного контролю (чи неявок без поважних причин) дозволяється до настання дати проведення наступного модуля

Рекомендовані джерела інформації

1. Кулик І. В. Основи консультування: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР. 2018. 91 с.

2. Основи психологічного консультування (лекційний курс): навч. - метод. посіб. для студ. спец. «Практична психологія» / уклад. Б.А. Якимчук, І.П. Якимчук. Умань: ПП Жовтий О.О., 2013. 204 с.

3. Остапівський О.І. Професійна ідентичність особистості: зміст та підходи вивчення.// Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України – 2013. – Випуск 19 533=540

4. Скориніна-Погребна О.В., Дьяченко О. В. Професійно-важливі якості як складова професійної придатності особистості Наукова дискусія: питання педагогіки та психології: Матеріали міжнародної науково-

практичної конференції (м. Київ, Україна, 30 листопада – 1 грудня 2018 року). – К.: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2018. – Ч. 2. – С. 49 – 54.

5. Скориніна-Погребна О.В., Наумік-Гладка К.Г. Трансформаційні ігри та їх роль в практичній психології . Науковий вісник херсонського державного університету серія психологічні науки. випуск 3. том 1. Херсон, 2018, С. 89 -94

6. Скориніна-Погребна О.В., Лучнікова О.П. Професійний вибір як тенденція до продовження сімейних сценаріїв Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний стан розвитку екстремальної та кризової психології». – Харків, 2017. – С. 167-170.

7. Скориніна-Погребна О.В., Сидорович К.В. Особливості комунікативної сфери у чоловіків та жінок. //The scientific heritage. – No 35 (2019). – Р. 33-37

8. Скориніна-Погребна О.В., Чуєшкова В.Д. Способи розв'язання корпоративних конфліктів та емоційного напруження. Збірник публікацій мультидисциплінарного наукового журналу «Архіваріус». К. : мультидисциплінарний науковий журнал «Архіваріус», 2019. С. 57 – 61

9. Становлення ідентичності фахівця : [монографія] / Г. О. Балл, В. Л. Зливков, С. О. Копилов [та ін.] ; за ред. В. Л. Зливкова. – К.-Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – 260 с.

10. Овдієнко І. М. Тренінг професійного зростання практичного психолога // Вісник Національного університету оборони України. – Київ – 3 (46). – 2015. – С. 220-225

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>
2. Українські підручники он-лайн: <http://pidruchniki.ws/>
3. Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>
4. Наукова бібліотека Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова: <http://hklіb.npu.edu.ua/>
5. Постанова про соціально-психологічну допомогу. Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/824-2019-%D0%BF#Text>
6. Регіональний психологічний проект «завжди поруч»: кращі практики. https://drive.google.com/file/d/1_PlkzRJlvO5L3qseC3ffJAaEHD19crPt/view?usp=sharing
7. Матеріали для використання в роботі під час воєнних дій. Електронний ресурс:<https://imzo.gov.ua/psycholohichnyj-suprovid-ta->

sotsialno-pedahohichna-robota/materialy-dlia-vykorystannia-v-roboti-pid-chas-voiennykh-diy/

8. Державний стандарт консультування, затверджений Міністерством соціальної політики України 2013 року. URL:http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article?art_id=153555&ca t_id=102036.
9. Консультування у різних сферах професійної діяльності. URL:https://pidru4niki.com/78048/psihologiya/konsultuvannya_riznih_sferah_profesiyn_oyi_diyalnosti
10. Кулик І. В. Соціальне та психологічне консультування як складові професійної діяльності в галузі соціальної роботи. URL:<http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream.pdf>

Розробила:
доцент кафедри
соціальних і гуманітарних
дисциплін , к. психолог. н.

Людмила ГОНТАРЕНКО